

На основу члана 99. став 3. и члана 239. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12 и 45/15),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о полетању и слетању ваздухоплова изван аеродрома

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником прописују се услови под којима авион који није сложени моторни ваздухоплов и хеликоптер могу да за полетање и слетање користе места која се налазе изван аеродрома на територији Републике Србије.

Одредбе овог правилника се не примењују на:

- 1) ваздухоплове чије се место слетања због њихових карактеристика не може унапред одредити (слободни балон, параглајдер, змај без мотора);
- 2) ваздухоплове који слећу у стању нужде;
- 3) ваздухоплове који обављају хитан медицински превоз;
- 4) ваздухоплове који полећу или слећу у сврху трагања и спасавања;
- 5) ваздухоплове који учествују у гашењу пожара;
- 6) летове које обављају војни ваздухоплови;
- 7) летове за посебне намене које обавља министарство надлежно за унутрашње послове у извршавању оперативних послова.

Значење израза

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) *место за ванаеродромско полетање и слетање* је место које је за слетање или полетање ваздухоплова одабрао оператер ваздухоплова или вођа ваздухоплова, а које није аеродром;

2) *насељено подручје* је свако подручје на коме се налазе најмање три објекта намењена за становање, пословне или рекреативне сврхе који се налазе на међусобном растојању до 50 *m*, с тим да то подручје обухвата и простор до 150 *m* од најистуреније тачке сваког појединачног објекта;

3) *некомерцијално летење* обухвата летење током кога оператер ваздухоплова користи ваздухоплов за сопствене потребе или превози, без накнаде, своју робу или запослене и пословне партнере и њихове ствари, као и посебне делатности у ваздушном саобраћају које се обављају без накнаде;

4) *оператер ваздухоплова* је свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више ваздухоплова;

5) *посебне делатности у ваздушном саобраћају* су делатности, осим јавног авио-превоза, при којима се ваздухоплов користи за посебне активности, као што су пољопривреда, изградња, фотографисање, надзор и праћење, осматрање, рекламирање из ваздуха и сл;

б) *сложени моторни ваздухоплов* је:

(1) авион:

- с максималном сертификованом масом на полетању већом од 5.700 *kg*, или
- који је сертификован за највећи број путничких седишта који је већи од 19, или
- који је сертификован за летење са посадом коју чине најмање два пилота, или

- који има један или више турбомлазних мотора или има више турбоелисних мотора, или
- (2) хеликоптер који је сертифициван:
 - с максималном масом на полетању већом од 3.175 kg, или
 - за највећи број путничких седишта који је већи од девет, или
 - за летење са посадом коју чине најмање два пилота,
- (3) ваздухоплов са нагибним ротором.

Правила летења

Члан 3.

Полетање и слетање ваздухоплова изван аеродрома (у даљем тексту: ванаеродромско полетање и слетање) може да се изводи само дању, према правилима визуелног летења (VFR).

Ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја

Члан 4.

Ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја се може вршити хеликоптером, укључујући ултралаки хеликоптер, и то у обављању некомерцијалног летења и у вршењу посебних делатности у ваздушном саобраћају које се обављају уз накнаду.

За ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја оператер хеликоптера мора да поседује одобрење које издаје Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат).

Услови за издавање одобрења за ванаеродромско полетање и слетање

Члан 5.

Директорат издаје одобрење за ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја ако утврди да су испуњени услови прописани овим правилником у погледу места за ванаеродромско полетање и слетање и у погледу квалификација, летачког искуства и скорашњег искуства пилота хеликоптера који извршава то полетање, односно слетање.

Пре издавања одобрења из става 1. овог члана, Директорат обавља преглед места за ванаеродромско полетање и слетање ако налази да је то неопходно са становишта безбедности извршења ванаеродромског полетања и слетања.

Место за ванаеродромско полетање и слетање хеликоптера

Члан 6.

Оператер хеликоптера може да користи место за ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја ако оно испуњава следеће услове:

1) место је слободно од људи, животиња, покретних или непокретних објеката које је могуће закачити ротором, стајним трапом или другим делом хеликоптера, на минималној удаљености $1,5 D$ у свим правцима од центра места додира стајног трапа са тлом (или воденом површином), при чему D означава највећу димензију хеликоптера са роторима у раду;

2) на месту нема предмета који би услед вртложне струје ротора могли довести до угрожавања људи, животиња, хеликоптера, покретних или непокретних објеката;

3) место додира стајног трапа са тлом испуњава захтеве у погледу димензија и чврстоће подлоге, тако да у потпуности може да прихвати стајни трап и масу хеликоптера;

4) изнад места не постоје далеководи, жичаре и други слични објекти.

Процена услова за ванаеродромско полетање и слетање хеликоптера

Члан 7.

Пре слетања на место за ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја пилот хеликоптера је дужан да изврши извиђање и да при томе утврди:

- 1) смер ветра;
- 2) могућност одржавања угла прилаза и одласка;
- 3) погодност места за вертикално пристајање (нагиб, висина траве, висина снега и друго);
- 4) могућност безбедног надвишавања препрека;
- 5) величину и облик места за слетање;
- 6) оријентире;
- 7) положај сунца;
- 8) површине погодне за принудно слетање и најпогодније правце наставка лета у случају потребе одустајања од слетања.

Квалификације и летачко искуство пилота

Члан 8.

У случају ванаеродромског полетања и слетања хеликоптером унутар насељеног подручја, вођа ваздухоплова мора да поседује дозволу пилота хеликоптера, важеће овлашћење за летење на типу хеликоптера који се користи за ванаеродромско полетање и слетање, као и да је остварио најмање 250 сати летења на хеликоптерима ако се планира ванаеродромско полетање или слетање хеликоптера који припада категорији сложених моторних ваздухоплова, односно најмање 150 сати летења на хеликоптерима у осталим случајевима.

Ванаеродромско полетање и слетање ултралаким хеликоптером унутар насељеног подручја може да врши лице које поседује дозволу пилота ултралаког ваздухоплова са важећим овлашћењем за летење ултралаким хеликоптером и које је остварило најмање 150 сати летења на хеликоптерима или ултралаким хеликоптерима.

Скорашње искуство пилота

Члан 9.

Хеликоптером којим се извршава ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја не може да управља пилот који у 90 дана који претходе подношењу захтева није имао најмање три полетања и слетања на хеликоптеру истог типа или на уређају за потпуно симулирање летења тог типа хеликоптера.

Захтев за одобрење за ванаеродромско полетање и слетање

Члан 10.

Одобрење за обављање ванаеродромског полетања и слетања унутар насељеног подручја се издаје на захтев оператера хеликоптера који се подноси најкасније 15 дана пре дана када се планира обављање полетања односно слетања.

Изузетно од става 1. овог члана, захтев за одобрење ванаеродромског полетања и слетања унутар насељеног подручја се подноси најкасније седам дана пре дана када се планира обављање полетања односно слетања, ако се тај захтев односи на место које је већ било предмет одобрења Директората.

Захтев за издавање одобрења за ванаеродромско полетање и слетање мора да садржи следеће податке:

- 1) податке о оператеру хеликоптера;
- 2) податке о хеликоптеру који се планира за обављање ванаеродромског полетања и слетања;

- 3) врсту планираних летова;
- 4) планирано време полетања, односно слетања;
- 5) податке о летачкој посади;
- 6) координате места за ванаеродромско полетање и слетање или друге оријентире на основу којих је могуће са сигурношћу утврдити где се то место налази;
- 7) шематски приказ поступка прилаза и одласка ваздухоплова.

Уз захтев за издавање одобрења за ванаеродромско полетање и слетање достављају се докази о квалификацијама и летачком искуству посаде која ће обављати ванаеродромско полетање, односно слетање.

Захтев за издавање одобрења за ванаеродромско полетање и слетање се подноси на обрасцу чији изглед утврђује Директорат и који је доступан на интернет страници Директората.

Садржај одобрења за ванаеродромско полетање и слетање

Члан 11.

Одобрење за ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја мора да садржи:

- 1) назив и седиште оператера хеликоптера;
- 2) тип и регистарску ознаку хеликоптера којим се планира обављање ванаеродромског полетања, односно слетања;
- 3) податке о посади која ће обавити ванаеродромско полетање, односно слетање, као и податке о њиховим дозволама;
- 4) координате места за ванаеродромско полетање и слетање или друге оријентире на основу којих је могуће са сигурношћу утврдити где се то место налази;
- 5) временски период за који се одобрава ванаеродромско полетање и слетање.

У зависности од процене Директората, одобрење из става 1. овог члана може да садржи допунске услове и ограничења који треба да осигурају безбедно обављање ванаеродромског полетања, односно слетања.

Важење одобрења за ванаеродромско полетање и слетање

Члан 12.

Директорат издаје одобрење за ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја за једно или више полетања или слетања у одређеном дану или за серију полетања или слетања у току календарске године, с тим да исто место за ванаеродромско полетање и слетање може да се користи највише 30 дана у току једне календарске године и највише 10 дана у току једног календарског месеца.

Стављање ван снаге одобрења за ванаеродромско полетање и слетање

Члан 13.

Директорат ставља ван снаге одобрење за ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног подручја у следећим случајевима:

- 1) ако утврди да ималац одобрења не поступа у складу са одредбама овог правилника;
- 2) ако утврди да ималац одобрења не поступа у складу са условима или ограничењима из тог одобрења;
- 3) ако се пре извршења одобреног полетања или слетања утврди да су се променили услови који су претходили издавању одобрења.

У случајевима из става 1. тач. 1) и 2) овог члана оператер хеликоптера коме је Директорат ставио ван снаге одобрење за ванаеродромско полетање и слетање не може добити ново одобрење у периоду од годину дана, рачунајући од дана када му је одобрење стављено ван снаге.

Ванаеродромско полетање и слетање изван насељеног подручја

Члан 14.

Ванаеродромско полетање и слетање се може извршити на било ком месту за ванаеродромско полетање и слетање на територији Републике Србије ако се то место налази изван насељеног подручја.

Ванаеродромско полетање и слетање изван насељених подручја се може вршити:

- 1) авионом који није сложени моторни ваздухоплов, укључујући ултралаке авионе, у обављању посебних делатности у ваздушном саобраћају и то у пољопривреди и шумарству;
- 2) хеликоптером, укључујући ултралаке хеликоптере, и то у следећим случајевима:
 - (1) у обављању некомерцијалног летења;
 - (2) у вршењу посебних делатности у ваздушном саобраћају које се обављају уз накнаду;
 - (3) у обављању вежби ванаеродромског полетања и слетања у оквиру обуке за стицање пилотских дозвола и овлашћења.

Избор места за ванаеродромско полетање и слетање изван насељеног подручја

Члан 15.

Оператер ваздухоплова који обавља посебне делатности у ваздушном саобраћају у свом оперативном приручнику одређује поступке за избор места за ванаеродромско полетање и слетање и дужан је да пре коришћења тих места изврши процену услова за безбедно полетање и слетање, као и да води евиденцију о извршеним ванаеродромским полетањима и слетањима.

Ако се полетање и слетање изван насељеног подручја врши хеликоптером, примењују се одредбе овог правилника о месту и процени услова за ванаеродромско полетање и слетање унутар насељеног места.

Одговорност оператора ваздухоплова

Члан 16.

Одобрење за ванаеродромско полетање и слетање не ослобађа оператора ваздухоплова обавезе да прибави сагласност власника или корисника земљишта на коме се налази место за ванаеродромско полетање и слетање, за коришћење тог земљишта у сврху полетања односно слетања.

Ступање Правилника на снагу

Члан 17.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 6/2-01-0001/2014-0003

У Београду, 16. јуна 2015. године

Директор,

Мирјана Чизмаров, с.р.